

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Liber Tertivs. De eligendis atque efformandis Ministris, & de aliis mediis ad propagandam fidem animarumque conversionem procurandam spectantibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

DE PROCURANDA CONVERSIONE OMNIUM GENTIUM

LIBER TERTIVS.

De eligendis atque efformandis Ministris, & de aliis mediis ad propagandam fidem animarumque conversionem procurandam spectantibus.

Eto mihi, homini aliàs inſcio atque inexperſo, veniam dari, ut Superioribus meis magna cum animi demiffione poſſim ea media pro animarum ſalute ſuggerere, quæ me vel ex rerum uſu, vel ex colloquio cum ſapientiſſimis viris, aut etiam ex eorum ſcriptis diſcere contigit. At cum in hoc negotio nonnulla ſint, quæ vel praxis, vel ratio ipſa oſtendit magis, quàm primâ facie fortalſe videantur fore difficilia, ſi executioni mandentur; de his ſolam, quæ magnum momentum habitura ſint, ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ fidem, auctoritatemque propagandam, ſalutemque multorum populorum æ gentium utiliter, nec magno ſumptu, comparandam, dicemus.

CAPVT I.

De erigenda Congregatione pro fide propaganda.

PRimum itaque illud eſt, ut Romæ paucorum, ſed zelo inſignium atque prudentium virorum Congregatio inſtituatur, in qua ſeriò diebus ſtatutis agatur de ratione omnium populorum adjuvandorum, hortatoriis, atque conſolatoriis Epiftolis, libris Orthodoxis, hiſque ut brevioribus ac piis, ita ad diſſeminandam aprioribus, plurimis libris Catechiſmi S. Tridentinæ Synodi: quia jam ut varias in linguas eſt converſus, ita in multo plures facilè converti poſſet. Ceterum hujus Congregationis ſcopus eſt eſſet, qui primarius S. Eccleſiæ, Apoſtolicæ totius muneris fuit, ut populi nuntiantes roborarentur, verſantique in ipſis hæreſibus Catholici animarentur ad fidem, pietatemque propugnandam, ceteroſque deinceps juvandos. Reliquis autem fidei Catholice propugnatoriis, quales ſunt Epifcopi, Concionatores, Parochi, Magiſtratus, Gymnaſiarchæ, & animus adderetur, & inſtructiones variæ mitterentur. Hæc verò omnia Pontificis Maximi nomine fierent, nulla temporariæ jurifdiſtionis, aut cenſurarum mentione, ut cum hoc labore ſanctam hanc Sedem nullum ſe aut imperium, aut lucrum aliud quàm animarum aucupari oſtenderet, tum magis fortius Catholica Religio ubique ſtabiliretur.

Hac enim ratione Summus Pontifex paternum ſuum & univerſalem amorem, zelumque lucrandi animas, præſco ritu, circularibus Epiftolis reſtaretur, & miſellis ovculis per vaſtas gentilitatis ſolitudoſ, aut hæreſum præcipitia errantibus paſtoritia voce Paſtor optimus ipſemet acclamareret. Hac etiam ratione in ipſis quoque vinculis uſi ſunt Apoſtoli populos affiduè, qui vel in medio peſſidarum nationum viverent, de ſua ſa-

lute obnixè monentes. Hac ſummi Pontifices, quamvis in ſumma univerſæ Eccleſiæ perturbatione, ipſique deportati ad inſulas, ſive inter compedes, aut Martyrum ſepulchra latentes: hac ceteri, qui pace Eccleſiæ data, illis ſucceſſere, quales S. Innocentius, Leo, Gregorius, horum nominum primi, quive alii Eccleſiæ columnæ, & qualiſ firmamenta fuerunt, ſunt uſi. Quod ſi Summus etiam Pontifex Imperatorem, Reges, Principes, Prælatos, maxime verò Religionum Generales, aut Capitula, ad juvandas conversiones crebrius hortaretur; haberent hæc non leve pondus ad propagandam Chriſtianam Religionem, reſtaurandamque ſivinum cultum; ac denique hæreſibus oſtium præcluderetur, cuiſ ſinceræ charitatis officia potius, quam ullæ aliæ induſtriæ vel ſumptus aut labores humani, amorem & obedientiam in ſubditis ſtabilem certiffimè operentur.

Hujus Congregationis quatuor, aut quinque eſſe poſſent Secretarii idonei, vel rerum & linguarum uſu, vel doctriâ, vel (quod caput eſt) pietatis affectu præſtantes: quorum munus eſſet, cuncta ordine Congregationi proponere, conſtituta exequi, Orthodoxos & pios libellos pro ratione uniſcujuſque provinciæ variis linguis conſcriptos habere; Regeſta literarum, Epifcoporum etiam, Paſchorum, Concinatorum, Familiarum, illuſtrum Catholicorum ſive aliorum, à quibus poſſet huic negotio aliquid auxilium adferri, Catalogos aſſervare.

Horum alteri Septemtrionalium regionum cura demandari poſſet, Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ, Galliæ, Germaniæ, Daniæ, Suetiæ.

Tertio Dalmaniæ, Boſſiniæ, Græciæ, inſularumque adjacentium, atque irem Turæciæ.

Quarto Cyri, Aſiæ minoris, Tipolis, Syriæ, Hieroſolymæ, Alexandriæ, Algerii, Alteri Poloniæ, Lituaniæ, Moſcoviæ, Ruſciæ, Hungariæ, Tranſilvaniæ.

Quinto Indiarum Occidentalium, & Orientalium.

ralium. Ad eas enim omnes provincias iuvandas, fidemque ac pietatem, & libros disseminandos plures aditus patent.

Primo per eorundem Ordinum Generales, quorum in Dalmatia, Bostina, Peræ, Hierosolymæ, & alibi monasteria exstant.

Secundo per Episcopos Latinos, qui Carthagi, Epidauri, quique in Creta & Corsica degunt.

Tertio per mercatores, qui varias Orientis merces Venetias, atque ad alios portus transvehunt ex Andro, aliisque Ægei maris insulis, quique in patriam libros Italica etiam lingua conscriptos referunt, quæ & apud Græcos, & frequentioribus Orientis partibus in usu est.

Quarto per Chii, Andri, atque aliarum insularum viros nobiles, qui adhuc sanctæ Romanæ Ecclesiæ fidem amplectuntur ac retinent.

Quinto per Consules mercatorum diversarum nationum Europæ, in quibus in Orientis emporiis Latini Sacerdotes non desunt, in oppido Pera, Tripoli, Syriæ, & Alexandriæ Ægypti.

Sexto per mercatores Genuenses, & Massilienses, qui circiter octingenti prope Algeriam solent coralia piscari.

Septimo per alios mercatores, qui fide publica accepta sæpe ad Orientales, aliove turò commoneant, quique pios libros, sacras imagines ferre, sanctamque Religionem nostram liberè colere permittuntur, dum tributum Turcis pendant, nec de rebus ad regna spectantibus, vel contra Mahometis legem loquantur, cum interea innumerales prope populi, & captivi Christiani celestis doctrinæ cibum, sacramentaque sitiant, atque illud morti appropinquantes solatium pernecessarium exoptent, ut de moriendi ratione edocti, ad DEUM, propter quem creati redemptique sunt, ex ea captivitate tandem liberi migrent, quod sacrificii genas sanctissimum atque acceptissimum DEO est.

Inchoato igitur hoc opere, in nomine Domini, ab interiori animarum lucro atque à voluntatum acquisitione, in quibus in primis regnum DEI situm est, certissimum est non irritum fore Domini verbum, qui quærensibus ipsam reliqua omnia semper adjicit, & in Orientis & Occidentis Indii suæ omnipotentis providentiæ indicia manifestissima præbuit paucissimis, qui sua studia laboreque, Deo aspirante, ed converterunt, in tam ingenti vinea laborantibus.

Quod si una Genevensis civitas disseminandi libros, literasque scripturandi, paucissimorum annorum spatio, regna, orbemque pæne ipsum Christianum, Satana vires suppediante, aut infecit erroribus, aut evertit; sanè è contra multò magis sperandum, est à dextra DEI, ut si debita huic rei diligentia adhibeatur, multa instaurentur, innumeralesque animæ ad fidem Orthodoxam revocentur, reliquæ stent, pro quibus ut Christi sanguis effusus est, atque hæc Apostolica Sedes omnes labores libenter impendit, ita exstantibus tot adhuc Catholicorum reliquiis, præcipua nunc ab hac sancta Sede sollicitudo requiritur, ut quæ iustissimè nomen, ita officium sibi à Deo commissum Catholicæ potestatis ostenderet.

Quod si tot Romæ præclara ingenia sunt, quæ aliis negotiis, causis, litibusque expediendis, totius vitæ tempus minus utiliter impendunt, cum tamen divina dispositio in Ecclesiastica Hierarchia scopus hic non adeò primarius sit, quanto facilis duodecim ex tæ millibus hominum, reperientur, qui sanctissimo huic operi, quique san-

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

ctæ Sedis Apostolicæ proprius est, scopum incubat: cum post orationem, & reliqua pietatis opera, hac una ratione ipsi quoque antiqui pontifices Maximi, quanquam nullo Ecclesiæ patrimonio, aut temporario auxilio, vel Regum ope, suam in toto terrarum orbe auctoritatem universalem conservarint: cum (sicut antea dictum est) regnum DEI præcipuè in mentibus voluntatibusque hominum consistat; quæ nulla ratione alia quam charitate atque diligentia rectè conciliari aut retineri diutius in officio possunt.

C A P V T II.

De eligendis efformandisque ministris pro fide Catholica propaganda.

VERè enim Apostolicos homines postulat Apostolicum munus, qui Crucem JESU Christi semper in corpore circumferentes, illam verbis & factis annunciant, & in illius obsequium orbem universum redigant: quare tam excellenti oportet verbi DEI ministros præditos esse sanctitate, ut Apostolica verè debeant ornari. Quin & ipse Dominus Apostolos electurus, eosque in orbem missurus, orationem profundam pervigilantè effudit cum Patre rem tantam communicans. Vocatos præterea ad se quibus verbis, quam gravibus officiis admonet? qua disciplina mittit? quibus præceptis imbuit? quanta integritatis, quanta mortificationis, quanta patientiæ commendatio? Quid obsecro hoc tali apparatu talis magister agebat aliud, quam ut informaret Ecclesiæ Doctores, & Pastores, ne cui manus citò imponerent, ne Evangelicæ prædicationis munus nisi selectissimis & probatissimis committendum putarent? Idem mox à mortuis resurgens non patitur suos illos, quamvis jam ferventes & accensos amore ipsius, quamvis Scripturarum sensu donatos, ad evangelizandum prodire, sed domi se potius continere jubet, & magna meditatione expectare, donec induantur virtute ex alto. Quin etiam S. Paulus jam ad tertium cælum raptus, & mira operatus, non prius cum Barnaba destinatur ad gentes, quam sanctis Fratribus jejnantibus & ministrantibus, Spiritus sanctus eos sibi ad opus hoc segregari jubet. Diuturnam profectò vitæ immaculatæ probationem Apostolicum hocce munus efflagitat.

Tum, quia fidei prædicatio est res magna, ac major omni estimatione, pæne innumeris plena difficultatibus & periculis, tam animæ, quam corporis, quæ in disseminando verbo Dei occurrunt: semper enim fidei prædicatio fuit difficillima, fructificatio Evangelii laboriosissima: quare exposcit ministros generoso animo, ac virtutibus Apostolicis præditos. Nam, ut nunc alia prætermittam, quæ arduam hanc ostendunt provinciam, ac impedimenta, quæ illam serè sæpè insuperabilem reddunt, profectò generalis ratio doctrinæ Christianæ satis per se ipsam difficultatem hanc manifestat. Etenim ratione omni superioza docet, nec probat: mores ab omni cupiditate & gloria alienos instituit, vitis omnibus funditus everlis, quibus est humana natura plenissima, & diuturna consuetudine affirmatissima. Præmia pollicetur, quæ non videntur; ea quæ videntur contemnere jubet: sensum hominis ad ea transfert, quæ sentiri nequeunt: vitam non humanam agere homines vult. Quis igitur facile ac suavè putet, belluas in Angelos transformare, idque

E

volun-

voluntate ipsorum adnitente, quibus vis ista affertur? Verè opus hoc non hominis, non alterius cuiuspiam quam DEI unius. Ipse sibi proprium vult: *Hoc est opus DEI*, inquit, *ut credatis in eum.*

Joan. 6.

Tum præterea, quia animarum conversio ad DEUM, earumque omnis profectus & incrementum à nullo existere potest, nisi à DEO. Sic enim scriptum est: *Gratiam & gloriam dabit Dominus.* E: Dominus ipse; *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum.* Quid ergo faciunt homines in aliorum hominum conversione? Hoc unum, quod à DEO tanquam instrumenta adhibentur, ut calamus solet ad scribendum, terra ad secandum. Itaque ut instrumentum, si se per se movere velit, nihil efficiet, si verò ab artifice moveatur, omnia efficiet; sic homo in his divinis & supernaturalibus operibus tantum efficiet, quantum cum DEO conjunctus fuerit, & ab illo movebitur: quare quanto quis DEO conjunctior, tanto aptior animarum salutis procurandæ. Soler enim DEUS per instrumenta apta, hoc est, homines, qui sibi ipsi abnegandis anxius studeant, uti in magnis fidei negotiis, ac per eos brevi tempore sæpè efficacius agit, finemque attingit, quam diuturno tempore per plerosque Christo sibi vel mundo melius aliis sapere videntur.

Joan. 6.

Quod & in Apostolis aliisque multis perspicuum fuit, qui humana sapientia, aliisque mundi dotibus præfidiisque destituti, mundum universum Christi fide & agnitione repleverunt. Magnus quoque Antonius, vir simplex, Alexandriam veniens, brevissimo temporis spatio, magnam Arrianæ hæresi cladem intulit, quantam fortasse perdocti aut prudentes multi, licet Catholici, longissimo vitæ spatio non intulissent.

Quanta denique per ministros idoneos DEUS in animarum conversione operetur, omnis alius antiquorum exemplis, duo tantum Apostolico- rum virorum exempla, ferè nostra ætate recentia, commemorabo. Ac primus occurrit S. Vincen- tius ex Prædicatorum familia, cujus quidem opera, (ut optime narrat Hieronymus Plarus de *bono status Religio si lib. 2. cap. 31.*) tam longè lateque pervagata est, ut mirum fuerit, tam multas regiones potuisse unius hominis passibus percutiri, quot ille evangelizando peragravit. Primum enim in Hispania Valentia regnum, Catalauniam, Aragoniam, Navarram: denique, excep- ta Galitia, & Lusitania, quibus ob certas causas abstinuit, singulas provincias, singulas urbes, singula ferè oppida obiit. Hinc Galliam ingressus, regnum Occitanum, Delphinatum, Franciam, Burgundiam, Normandiam, Provin- ciam, Arverniam, Vasconiam, Britanniam, & Flandriam ipsam, actotam Sabaudiam; postea in Italiam descendens, Pedemontum, Insubriam, Liguriam, & omnia ejus littora adiit, postremò etiam ad Baleares insulas navigavit. Deinde ab Henrico Angliæ Rege humanissimis literis ac nunciis, & navi ad hoc ipsum missa, invitatus, eam prius insulam totam, mox Scotiam, postremò etiam Hyberniam lustravit, & quidem, ut ante dixi, non metropoles tantum, aut majores civitates, sed ubique villas ipsas & ignobiles pagos Christi exemplo circumiens.

Itaque quis præter DEUM numerare possit, quot ille animas ex vitiorum ceno, ex ipsis inferni portis revocavit? quæ vitia ex totis civitatibus & provinciis eradicavit, quantam ubique lucem divinarum rerum reliquerit? Illud quidem constat ex Judæorum secta, contra quorum perfidiam,

cum eo tempore abundaret, illius zelus exarserat, supra viginti & quinque millia, Sarcenorum octo millia ab eo ad Christum adducta fuisse; Christianorum verò perditorum, qui se ad bonam frugem receperunt, plusquam centum millia. Sic enim scribitur, quocumque is pedem intulisset, statim illic sequi consuevit generalem penitentiam priorum delictorum, generalemque motum reformationem, aleam, blasphemias, perjuriam, aliaque flagitia, immo verò etiam ineptias, & ludosita cessare solitos, ut ne eorum quidem esset recordatio: denique tantam fuisse omnium contritionem, religionem, modestiam, nec solum dum ipse adesset, sed aliquamdiu postea, ut præca illa Apostolorum ætas rediisse videretur. Atque hæc de Vincentio.

Alter, qui huic adjungendus visus est, Franciscus Xaverius, ex Societate JESU, vir plane Apostolicus, ut ejus egregia facta confirmant. Is enim, ut breviter collegit Petrus de Ribadeneira in Catalogo Scriptorum Societatis, à Paulo III. Pontifice maximo, Joannis III. Lusitanæ Regis rogatu, in orientis Solis Indiam ablegatus est: ubi incredibile est, quos labores tulerit, quas molestias devoravit, quot populos Evangelii luce perfuderit, quam multos filios Christo pepererit, quam turbulentis tempestatibus jactatus, quantis miraculis & vivus & mortuus nobilitatus sit. Gonsi in civitate (quæ Regia, & Lusitanici in Oriente caput imperii est) Religionem Christianam, Collegio Societatis edificato, stabilivit. In Commorini ora CXL. Ecclesias constituit. Malacam & ad pietatem erudit, & precibus tutatus est. Malucas insulas perlustravit, Truculentos Mori insulæ habitatores ac barbaros mansuefecit. In Japoniam primus celestis doctrinæ lumen inexit. Multos Reges idololatrias Christi jugo subiecit. Denique in lausissimi Chinenis regni (quod Christi armis expugnare parabat) aditu sanctissimè vitam profudit, secundo die Mensis Decembris, anno salutis M. D. LII. ætatis LV.

His aliisque exemplis, quæ longissimum esset recensere, Prælati, ad quos eligendi mittendique ministros munus spectat, eruduntur expendere, quantum oportet; (immo hanc esse hujus negotii summam) ut ministri tales eligantur, qui zelum DEI habeant, ac sua non solum libenter impendant, sed etiam seipos superimpendant pro animarum salute, ac qui verè possint dicere, *Non vestra sed vos quarimus.* Quare eorum, qui mittendi sunt, examinanda est doctrina, explorandi mores, perspicendus zelus, & desiderium labores pro Christo tolerandi, ac præcipuè vocatio consideranda, an fortuito, an pro libidine, aut etiam avaritia (ut in aliquibus Religiosis Indias perentibus contingere solet,) an vero celesti vocatione ducantur: nihil enim æquè nocet huic operi, atque mercatorum & sua querentium turba. Quid enim in Apostolica functione præstabant homines animales spiritum vix habentes, aut quæ fidei propagatio, quæ morum instructio speranda erit, si Sacerdotes mercedem, non animas querant? Pauci certè numero, virtute præstantes, spiritu ferventes, parati pro fratribus animas ponere opus Domini potius promovent. Etenim si tales operarii populis nationum divino dono coningerent, messis lætissima foret expectanda. Verum obsequendum est divino præcepto, & assiduis ardentibusque precibus rogandus est Dominus messis, ut mittat opera-

operarios in messem suam, qui non verbo & lingua tantum diligant, sed opere & veritate se ipsos idoneos novi testamenti ministros præbeant. Atque id quidem, ut Patet misericordiarum, & DEUS totius consolationis Ecclesiæ Catholicæ largiatur plena fiducia sperandum est, quia sine illo nihil possumus facere, qui quos vult ponit, ut eant, & fructum plurimum permanentemque afferant. Sed quod nostra interest, quales esse oporteat tanti operis ministros, in quo rei bene gerendæ spes omnes sitas esse monstravimus, ipso DEO nostro adjuvante, accuratè miserè persequemur, maxime lib. 4. Interim verò, qua ratione sint ministri efformandi, ac eorum magna comparanda copia præmittemus.

CAPUT III.

De institueudis Seminariis pro Ministris efformandis, & accingendis ad fidei propagationem.

Cum ea semper fuerit Sedis Apostolicæ pro salute animarum cura, atque in omnes universi terrarum orbis homines charitas, ut illos, licet longissimis locorum intervallis distantes, ad Catholicæ Religionis cultum alliciendos, & sibi adjuvandos perpetuo duxerit: æquum existimavit Seminaria pro alendis, instruendis, formandisque Ministris erigere: quorum proprium munus esset, procuratio salutis animarum, ac dispensatio Evangelicæ gratiæ. Hanc enim methodum & rationem inivit divina sapientia, quæ cælitus descendit, & nostram carnem assumens duobus Seminariis universam propagavit Ecclesiam: quorum alterum non plus duodecim, alterum septuaginta alumnis constabat: horum autem eam curam Dominus gessit, ut usque ad mortem illos semper excoluerit, ac deinceps Spiritum sanctum iis de cælo miserit. Oportet enim, ut qui prædicandi Evangelium gentibus manus suscipere decreverit, primum præparare animam virtutibus & disciplina scientiarum. Diu diu quod doceas: cum à Salomone præceptum sit: *Prepara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, & postea adifices domum tuam.* Quamobrem ad Apostolos dicitur, ut sedeant in civitate quoad usque induantur virtute ex alto, ne quis divinæ ac cælestis prædicationis, maxime inter gentes onus assumere sibi ausit, donec vires roburque conceperit, ad sustinendum illud Spiritus sancti ope atque dono, & sacrarum literarum cognitione: tunc demum præparato in suâ domo convivio, in publicum procedat, multos invitet, laxet retia in capturam, seminet semen suum, & Evangelicæ veritatis tale omnia condiat, sed tamen calceamenta habeat in pedibus, ne terram attingat, ut tora ejus conversatio in cælis sit.

Igitur ut tales v&bi DEI Prædicatores Catholica Ecclesiâ haberet, à Summis Pontificibus Romæ Collegia quedam sive Seminaria instituta sunt, ubi Ministri pro fide tuenda & propaganda literarum disciplinis, & sacra Scripturæ documentis erudirentur: quibus merito à Domino diceretur: *Vos estis sal terra;* & qui condimento universo orbi valerent, quorum etiam doctrina non tantum universis hæresibus, verum ipsi Antichristo resisteret: ut merito dici possit de illis in laudem Ecclesiæ, *mille clypei pendunt ex ea, omnis armatura fortium.* Horum verò Seminariorum auctor maxima ex parte extitit Gregorius Thom. à Jesu O. Pr. Tom. I.

XIII. qui maximo ære tria & viginti Collegia sive Seminaria in diversis orbis partibus extraxit, & annuo reddito locupletavit. Romæ vero pro Infidelium conversione crevit Germanicum, Britannicum, Neophytorum, Græcorum, Maronitarum, eo potissimum fine, ut Ecclesiæ ruinæ restarentur, hæreses arceantur, ac fides Catholica per universam orbem dilaretur. Ex quibus ceterè Seminariis proditit adolescentium Doctorem & Religiosorum, atque aded Martyrum hæud mediocri numerus, qui Ecclesiæ in perterritio animo inservierunt, atque in civitatibus quamplurimis, provinciisque hæreticorum ardenti zelo fidem jam collapsam restaurarunt.

Horum autem Seminariorum pro efformandis Ministris triplex genus esse potest. Primum ex alumnis diversarum nationum, quales sunt ferè omnia, quæ Romæ, aliisque Christianitatis partibus erecta sunt: ex quibus ut major universalioreque fructus percipiatur, aliqua alia oporteret servari: primum ut non modò pro alumnis Pontificiis recipiantur ii, qui Ecclesiastici futuri sunt, verum etiam qui apti ad alios status: indiget enim non modo Ecclesiæ bonis Clericis, sed etiam egregio politico Magistratu, Consulibus, Consiliariis Principum, Jurisperitis, Medicis, Ludimoderatoribus, ac probis omnino Patribusfamilias.

Secundo, ut qui recepti sunt, pro usu Ecclesiæ frequentius applicentur ad curam animarum, quam ad beneficia non curata: illi enim non sibi solum, verum etiam aliis profunt: hi verò vix profunt aliis: immo etiam hæud raro officiant sibi ipsis: tantum enim abest, ut unus atque alter alumnus integrum Capitulum reformet, ut etiam cum ululantibus lupis ululare aliorum importunitate cogantur.

Tertio, ut hæreticorum filii & cognati proclivius etiam recipiantur, quam reliqui: sunt enim illi ordinariè ardentioribus animis post conversionem, & pro defendenda Religione Catholica majore aguntur zelo.

Quarto, ne facilè aperiatur locus Catholicorum liberis seu nobilibus seu obscuris, qui alias in scholis Patrium Societatis JESU, vel aliis, propriis sumptibus, possent erudiri. Sunt enim hujusmodi homines postea ferè minus grati, & minoris frugis. Nec videtur ulla ratio, cur pauperibus bolus panis ex ore eripiarit, & detur iis, qui tali auxilio opus non habent.

Quinto, ne omnes, qui ad Seminarium Romanum pertinent, in ipsa urbe Romana nutrentur, ob variaz causas: vident enim & audiunt aliqua scandala, tam in Ecclesiastica, quam in civili vita, quæ omnino ipsis deest esse ignota: atque ad propriam patriam reversi, reddunt se apud populares peregrinis moribus odiosos: facile dediscunt patrios mores, assuecunt deinde Italica pronuntiationi & gestibus, quæ omnia etiam nativos Italos non dedecent, Septentrionalibus gentibus aliisque invisa sunt: ac proinde primò quidem risum, deinde contemptum movent, atque abeunt demum in communem fabulam. Estque alicui tali Romanisco (ut vocant) perdifficile amissam semel estimationem recuperare, etiam si mores ad communem vulgatumque stylum reformare impendio fategerit. Assuecunt etiam potui vini, ut vel ob hoc avertentur propriam patriam. Huc accedit, quod tam longinquo orbis interjectu necesse sit multos ineptos recipi, multos etiam idoneos excludi. Item quod cum

Romæ in umbra scholastica continuè educetur, ægrè deinceps assuecant domi suæ perpetuò in palæstra versari, multa quidem & subtilissima argumenta vetera gerentes in scriptis, sed recentia ignorantes, quæ etiam à feminis & rusticis proponi solent, & confluverunt doctissimo cuius negotium facessere.

Sexto, ut ex Collegiorum redditibus aliqui saltem ad tempus transferantur in aliquas Septentrionales provincias, in quibus major fructus speratur. Etenim cum totum hæreses fundamentum sit extremum odium Romani Pontificis, maxime videtur esse necessarium, ut summus Ecclesiæ pastor suam erga omnes exteræ nationes, quacunque potest ope & ratione, manifestam faciat charitatem, & clementiam, quæ alias tantò est occultior quanto remotior.

Septimo, ut ex eisdem redditibus non modò alatur juvenus, verum etiam subveniatur viris maturis, ad rectam fidem conversis, vel convertendis, quales potissimum sunt ministri & pedagogi hæreticorum. Et sanè unquam talis vir, quoniam doctrina sua & exemplo statim prodesse possit Ecclesiæ, majoris fieri debet, quam multi alii alumni, qui tamen in spem, quam in meritum, ancipiti prorsus cura, enutrientur, de quibus incertum est, qualesnam futuri sint olim, boninè, an mali.

Tum etiam, quod minores sumptus hoc modo pluribus sufficerent: nam uni quatuor, alteri tres, vel duo, quibusdam etiam unus coronatus quovis mense, juxta cujusvis qualitatem & necessitatem dividerentur: adeò ut cum octo millibus aureorum, qui Romæ quinquaginta alumni (ut fertur) vix satis sunt, posset in Germania, hac, qua dixi, ratione, ducentis circiter capitibus satisfieri. Utuntur hac arte (ut ab aliis accepi) Duces Saxoniz, qui præter Seminaria à ruderibus monasteriorum excitata, sat magnam alunt copiam hujusmodi, ut ipsi vocant, stipendiatorum, magno cum fructu suæ superstitionis, & metuendo Catholicæ Religionis detrimento.

At dicet quispiam, necesse esse externos maxime de novo ad fidem convertos Romæ commorari, ut discant Romanas cæremônias. Sed hæc obiectio facile dissolvitur: nam si cæremôniz Romanæ à Jesuitis, aliisque discuntur in Germania, & aliis remotissimis locis, cur non ibidem discuntur ab alumnis Seminariorum?

Secundum genus Seminariorum addi potest, quod & à viris prudentibus, animatumque zelo præstantibus Summis Pontificibus non semel propositum fuit, nempe ut quædam Seminaria divites forum Religiosorum eligerentur, præcipuè illorum Ordinum, qui facilius & fructuosius pro suorum institutorum ratione (quales sunt Mendicantes, maxime observantes & reformati) possent in hoc negotium incumbere. Neque enim difficile valde apparet, ut ex duobus tribusve primariis Religiosorum Ordinibus, triginta, quadragintaque Religiosi Romam evocentur, qui omnes quantum votum emitterent, se per totius vite suæ spatium curaturos Infidelium conversionem, iturosque in unamquamque orbis partem à Summo Pontifice, vel à suis Prælatibus missos, qui deinde ad juvandas diversas nationes, rationem hic facilius prope sanctam ipsam Apostolicam Sedem assequantur, modumque tradendæ Christianæ doctrinæ, Catechismi docendi, Sacramenta ministrandi, Confessionum nodos solvendi, brevi tempore addiscant, ut deinde utiliores & suis Ordinibus, ubi alios ejusmodi

docere possint, & populis remittantur. Quæ ed dicuntur, quod ad illud tempus, quod verandis scholasticorum libris adhibetur, maximi momenti putetur, si dumtaxat (quantum in hoc negotio temporis impendendum necessarium sit) reliquum iis rebus, de quibus dictum est, utilis impendatur.

Ita ex his aliqui non ita multò post mitti in Hungariam possent, ubi Latine pænè omnes loquuntur, aut in Bosnam, Peram, & aliò, ubi ipsi Turcæ & elemosynis alant, & reverentur Franciscanorum Ordinis Fratres. Ac verò ex iisdem provinciis maximo cum fructu evocarentur adulescentes, qui in his Romanis monasteriis non adeò difficili sumptu, sine rumore instituerentur, qui deinde edocti, & in pietate diligenter instituti, uberiorem suo tempore messem perciperent, Sedis Apostolicæ fideiorem filii essent.

Tertium genus Seminariorum forsitan aliis fructuosius evaderet, si pro singulis nationibus, aut saltem pro præcipuis sectis, singula Seminaria depurarentur, in quibus efformarentur Ministri, qui essent illius sectæ ad fidem reducendæ deputati, ac illius bonum curarent non aliter ac patroni, tutores, aut protectores provinciarum solent. Quare oporteret maxime, ut pro Græcis & Ruthenis schismaticis ad unionem fidelis perducendis, unum Seminarium, alterum pro Orientalibus schismaticis, pro Judæis, ac Saceracis singula: pro hæreticis & gentilibus varia, secundum locorum, nationum ac temporis opportunitatem instituerentur. Hæc etenim via Ecclesiæ, cujus præcipua cura est operarios idoneos efformandi, & mittendi in vineam, provideret errantibus oviculis vigilantissimos Pastores. Quamò verò hujusmodi Seminaria aliis sint præstantiora, ex sequentibus luce clarius constabit.

Nam ad hoc munus operarii fideles, & quam fieri poterit maxime idonei cuius nationi, ac convenientissimi selegentur: vèbi gratia, qui Græcicæ nationi deputandi, statim ut sedulam Græcis literis operam dent curabitur, erroresque scrutentur, æ originem eorum, aucthores qui contra ipsos scripserunt graviter evolvendo, ut validis confutationibus possint armari, discutient. Præterea Græcorum Annales, atque ipsamet cum gente commercia familiaritatemque inibunt: ac demum, quod maximi est ponderis & momenti, pro ejusdem nationis tam spiritualibus, quam temporalibus necessitatibus apud Sedem Apostolicam intercedent: habebuntque Græci Romam venientes tutissimos patronos, qui eos foveant, instruant, ac ceterorum ad ipsos spectantium veluti benigni patres curam gerant. Operarii verò, qui ex hujusmodi officinis prodierint, in Græcorum vinea jam laborantes, majori studio ac fervore incepto operi incumbent, dum quotidie auxiliares copias recenter adventantes, qui manipulos colligant, fructusque conservent ac tueantur, conspexerint: tum denique, quo nihil majus excogitari potest, habebit Græcia Romæ plures Angelos custodes, qui pro ipsa non solum apud Romanum Pontificem, sed etiam apud ipsum DEUM continuas preces in promotionem salutis animarum effundant.

Solet Apostolica Sedes pro singulis nationibus, aut pro aliquibus saltem Cardinalem protectorem merito designare, qui Angeli custodis munere apud ipsam fungatur. At quantum huic protectioni præferatur hæc forsitan Seminarii res ipsa loqui-

loquitur: quantum præterea excelleret Seminarium, quod nunc erectum est pro Græcis adolescentibus, prætermittis aliis, ex eo maxime constat: nam alumni, qui nunc in Seminario Græcorum (& idem etiam fit in aliis) instruuntur ac educantur, non omnes huius vineæ excolutores futuri sperantur: multi enim ad Clericatus dignitatem non promoveantur, promoti verò non omnes eo animarum zelo feruntur, quem urgens suæ nationis necessitas exposcit: ac denique cum viros Apostolicos, heroicis virtutibus ornatos, doctrina excellentes, prudentia insignes, animarum studium & cura prærequirit, quid conferent adolescentibus tanto munere, virtus Religiosis, ætate maturis, moribus probatis, zelo ardentibus comparati?

Quod si ratione expensarum res forsitan difficilius apparet, quam revera sit, non esset de erectione horum Seminariorum desperandum: Nam si singula Seminaria singulis Ordinibus à Summo Pontifice commendarentur, dubium non est, quin Religiosorum Ordines singuli partem oneris assumerent, atque inflammati desiderio Apostolicæ Sedi animarumque salutari interveniendi, unusquisque usum aut aliter Seminarium pro natione sibi deputata erigeret, propriis sumptibus aleret, ac demum illarum gentium patrocinium assumeret; sanctæque amulatione, Ordinibus inter se certantibus, ferveret opus, ac zelus cresceret animarum.

Præterea cum in Ecclesia DEI innumere sint Religiones pro salute proximorum procuranda, institutæ, oporteret aliquam de novo fundari, cujus scopus ac finis particularis; præter orationem & contemplationem, esset fidei per universum orbem propagatio, & infidelium omnium ad Ecclesiæ unitatem, fideique veritatem reductio: nam licet plurima sint, quæ animarum conversioni studeant, divisa tamen sunt eorum piissima studia, ac partim Fidelibus, partim verò Infidelibus impenduntur. Nulla verò est in Ecclesia DEI hucusque congregatio erecta, quæ solum animarum conversioni procurandæ destineret. Quamobrem foret opus DEO longe acceptissimum, si huic functioni Religio aliqua à sancta Sede Apostolica institueretur, quæ unice conversioni Infidelium invigilaret, atque inter ipsos ut plurimum versaretur.

Illud denique in electione huiusmodi Ministrorum occurrit considerandum, viros Religiosos hominibus aliis huic muneri esse aptiores, ut antea lib. 1. plenius disputavimus, tum ratione status ipsorum, qui sanctissimus est, & quò quis sanctior, eò etiam aptior esse iudicatur: tum quæ precibus, exemplo, doctrina, opere, ac sexcentis aliis modis ceteros operarios in excolenda vinea Domini antecellunt. Desiderat enim DEUS, Evangelio suo disseminando, pauperes, humanitque omnibus præsidii destitutos operarios. Deinde homines majorem his fidem præbent moremque gerunt, qui doctrinam cum vitæ integritate conjungant. Denique Religiosi alii sunt expeditiores mutuis inter se auxiliis refocillati: quæ omnia non parum conducunt animarum profectibus. Quare par est, ut per Religiosos viros, qui Christum & animas sitiunt, negotium hoc passim peragatur.

Hanc enim teri semitam ita voluit Deus, ut per Religiosas familias, quæ Christiani orbis fuere seminata ab Apostolorum ferè temporibus, maxime verò hæc nostra ætate, ut supra demonstravimus, ferè totius orbis conversio

Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

procuraretur. Religiosi quippe sunt præcipui, qui hodiernis temporibus, pro animarum profectu, tuendaque Ecclesia, contra demones bella gerunt, qui fidem per universum orbem usque ad extremos Indos propagarunt. Quæ quidem omnia apertissime expressa mihi videntur, in præclara quadam visione, quæ Innocentio III. Pontifici contigit. Cum enim DEI sapientia Franciscani Ordinis initia in ipso Francisco, & undecim Sociis ponere jam cœpisset, isque tantus factus proximus esset partui, ita divinus ostensus esse dicitur Innocentio Pontifici, ut videre sibi visus sit Lateranensem Basilicam, quæ tum sedes erat Pontificum, convulsis fundamentis collabentem; pauperem verò quendam accurrere, qui eam humeris suppositis sustineret. Quod visum, cum paulò post Franciscus illum una cum suis adisset, novam vitæ regulam approbandam deferens, eo confecto, eaque regula accuratius expensa, nihil dubitavit Pontifex, quin ad ipsum ipsiusque familiam pertineret, idque extitit ipse demonstravit. Nam non modò ætas illa, quam primum hic Odo prodiit, mirabiliter ejus operâ adjuta & illuminata est, sed totis his trecentis, & septuaginta sex annis, quibus deinceps stetit, hoc semper egit, ut DEI Ecclesiam quasi fulciret.

Hæc autem laus cum Franciscanæ familiæ non falsò, nec temerè, sed vero ac solido cælestis illius visionis testimonio tribuatur: eadem mihi videtur sine ulla dubitatione tribui posse ac debere Dominicanæ, quæ in hanc eandem curam pari industria incubuit: eadem etiam aliis Ordinibus, quos deinceps tanquam variis horis operarios in hanc Domini vineam misit. Quæ quidem si de singulis verè dicuntur, ut ad Ecclesiæ culturam, dignitatem, propugnationem, tantoperè contulerint, quanto verius de universis simul conjunctis: ut nos latius in superioribus sumus profecti, & quidem res ita aperta est, & ante omnium oculos, atque inter manus versata, ut opus non sit in ea comprobanda amplius immorari. Utinam quotannis, ex Religiosis Ordinibus sanctiores viri à Sede Apostolica seligerentur, qui in vineam Domini excolendam mitterentur, reliqui autem in mercenariis, sive Religiosis, sive sæcularibus, qui in exilium potius, vel ad mercaturam exercendam, quàm ad lucrificandas animas missi videntur, omnino revocarentur: cum plus destruat unus, quam plures ædificent. Cum, experientia teste, conspiciamus paucissimos Religiosos, exiguo annorum spatio, in Indorum conversione magna & mirabilia, DEO adjuvante, præstitisse.

C A P V T I V.

De apparatu faciendo, ad Missiones aggrediendas.

Missionum opus arduum est sanè, & omnes humanas vires superans: quare oportet id ipsum aggressuros paratos instructosque omnino esse, ad immensos labores sufferendos, ac superandos: minus enim jacula feriunt quæ prævidentur. Et ut optimè Chrysostr. Orat. 5. in Iudæos Dom. 5. ferè in principio: *Ne vobis, inquit, mirum videatur, si ante tempus munimus & armamus animas vestras. Quandoquidem & inter agricolas, qui vigilantes & industrij sunt, cum habent vicinum torrentem, qui vexat laditque segetem, non cum suo tempore torrens inundat videlicet hieme; sed*

tempus illud praverentes, & ripas obsepunt, & aggeres erigunt, & fossas agunt, denique modis omnibus sese preparant adversus torrentis futuram violentiam: dum enim tranquillus est & stagnans, atque angustus, facile est illi admoliri manus: verum postquam increvit, multoque aquarum impetu fertur violentus, non proinde facile est exundantibus obistere. Eoque multo ante tempore praeveniunt illius irruptionem, unde quaque preparantes quicquid agros possit tutos reddere. Eundem ad modum & milites, & nauta, & agricola, & messoris facere consueverunt: Siquidem & milites priusquam veniat pugnandi tempus, & thoracem abstergunt, & scutum, si quid desit, circumspiciunt, & frenos apparant, & equos omni diligentia nutriunt, ceteraque omnia recte & diligenter curant. Similiter & nauta, priusquam navim in portum detrahant, & clavum apparant, & instaurant latera, & renos dolant, & vela consarcinant: denique quicquid praeterea ad totius navis armaturam pertinet, diligenter accurant. Quin & messoris consimili modo multo ante diebus, & falces acuunt, & aream preparant, boves item & currum, breviter quicquid ipsis ad messem & trituram conducibile iudicant. Immo videas omnes homines, si quid rerum agendum est, prius ad eas apparatus facere, ut cum advenerit rei agenda tempus, facile faciant quod est opus. Hos igitur & nos imitantes praevenimus multo ante diebus animas vestras. Haecenus Chrysothomus. Ante omnia igitur oportet Ministros attendere desiderare quanta sit haec res, quam ardua, & quam honorifica ipsis Religiosis, ut ipsi ad hoc tam magnam Apostolicum ac praeclarum munus adhibeantur, & eligantur a DEO.

Saeptus item recogitent barbarorum, atque aliorum Infidelium veram ad fidem conversionem difficilem esse, Evangelique praedicationem inter Infideles fuisse semper difficillimam, & ejus fructificationem existimatione nostra longe laboriosiore. Verè hoc non opus hominis est, nec alterius cuiusquam quam DEI, quod ipse sibi proprium vult; hoc est enim opus DEI ut credatis in eum, neminemque venire dicit ad se, nisi cum Pater traxerit eum: fidemque donum DEI esse, cordaque hominum in manu Domini: quibus testimonis Spiritus sanctus certissimos nos esse voluit, neque industriae, neque laboris nostri, aut diligentiae esse, vocationem gentium ad Evangelium, sed tantum solus miserantis & praevenerentis DEI.

Joan. 6.
Ephes. 2.
Prov. 21.

Quare sedulus operarius animam assiduis orationibus praeparet, atque in his potissimum studium collocet, spem omnem in caelesti gratia fundans, & divinae misericordiae fores continue pullans. Inter omnes verò virtutes futurae Evangelicae functioni necessarias, praecipuum locum vindicat Humilitas Christiana, quae ut eleganter prosequitur Pater Acofta, in libello illo aureo, de procuranda Indorum salute, neque magna sapit, neque sibi pollicetur illustria, neque labore frangitur, nec fructus etiam tenuissimos indignatur, nec prius de manipulis & horreis cogitat, sed de semine & aratro, hiemem & glaciem non horrescens, & quamquam fructum desideratum non consequatur, indignè non fert, cogitans utrumqueque secundum proprium laborem, mercedem accepturum. Quare Ministri humilitate praediti, periculo rei facti, etsi plurimae difficultates sese praesentent, nec desperatione, nec labore vincuntur, quamvis fugem vel nullam, vel exigam; sudores verò magnos & diuturnos ferant. Neque suis tantum sacrificiis & precibus verus humilis, quantumvis assiduis & ferventibus, confidit; sed aliorum etiam Christi servorum preces & auxilia studiosissime efflagitare debet, ut sic certius orationes exaudiantur: Curet deinde per aliquot dies sibi ipsi attendere, orationis tantum studio vacans, ut sic virtutibus orationibusque armatus, ad praelianda bella Domini incedat.

De aliis verò praerequisitis pro apparatu comparando, quae prope infinita sunt, plura possemus notare; sed quia haec potius pendunt ex qualitate, circumstantiisque Missionum, oportebit expendere, an in remotissimas regiones, an in vicinas parandum sit iter; ad quas praeterea nationes & sectas destinentur: pro varietate enim tam Regionum, quam sectarum componendus est apparatus, praeparanda sarcina, aprandaque instrumenta, ut sunt libri, ceteraque omnia, quae tam ad viaticum spectant, quam ad alia, quae agentibus jam in terris infidelium conducere queant, quae potius ex prudentia Ministrorum, quam ex scriptis regulis pendunt. Illud tamen summo opere juvabit, si prius illarum gentium, quas DEO lucrari parant, linguarum, morum, errorum, & rituum plenam notitiam antea comparaverint.

